

1921. MÁRCZIUS 15.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

LX. ÉVF.

KÖZLÖNYE

5—6. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 15-én.

*

Előfizetési díj egy évre 120 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 K alapítványt tettek, valamint a rendes tagok az esedékes alap. kamat, illetőleg 20 K évi tagsági díj, valamint az 1920. évre alapító és rendes tagokra nézve egyaránt kivetett 40 K pótdíj fejében kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 K-nál kevesebbet alapítottak, ezen felül 10 K-t fizetnek.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

← A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek. →

(Telefon : 37—22.)

Kérelem

a tagdíjak, alapítványi kamatok és pótdíjak
befizetésére.

Tisztelettel felkérjük az Országos Erdészeti Egyesület t. tagjait, hogy alapítványi kamat-, tagsági díj- és pótdíj-tartozásaikat a lap deczemberi számához csatolt posta-utalvány felhasználásával mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Az esedékes alapítványi kamaton, illetőleg évi 20 K rendes tagdíjon felül, a legutóbb 4000 K-val belépett alapító tagokon kívül, minden tag 40 K pótdíjat fizet.

A titkári hivatal.

Erdő és kultúra.

Irta: *de Pottère Gerard* m. kir. főerdőtanácsos.

A háboru előtti évtizedek alatt világszerte mindinkább köz-tudattá vált, hogy az erdőben rejlő kincsek nemcsak gazdasági jelentőségűek, hanem az erdő a nemzetek közjólétére, erkölcsére és szellemi életére akkora gyarapító és nemesítő befolyást gyakorol, hogy kulturnép erdő nélkül már nem is gondolható, viszont azonban a világforgalomba bevont erdő kulturnép nélkül sem állhat fenn. Ez a két tényező tehát kölcsönösen és elválaszthatatlanul egymásba kapcsolódik. Együttesen fejlődnek és virulnak, ha azonban az ember az erdő ezerféle titkaiba be nem hatol és igaz szeretettel és odaadással a természet ezen magasztos alkotásában saját érdekeit fel nem ismeri és a szó legnemesebb értelmében meg nem becsüli és fel nem karolja, akkor a végpusztulás felé is együttesen sodródnak.

„*André Theuriet*“ francia költő az erdőről szóló gyönyörű versében azt mondja:

*„Au plus profond des bois la Patrie a son coeur;
Un peuple sans forêts est un peuple qui meurt.“*

*Erdők legmélyén a Haza szive lüktet;
Nép erdő nélkül, oly nép, amely pusztul.*

Általános jelenség, hogy a kulturember az erdőt folyton hátraszorítja és távolodni engedi magától s ezzel növeli azt a veszedelmet, hogy kellően meg nem érti és meg nem becsüli.

Meg kell gondolnunk, hogy valahányszor erdőt vágunk le, avagy cserjést irtunk ki, pusztulásra és száműzetésre kárhoztatjuk az állat- és növényországnak egy egész világát és azt még a legalaposabb tudós, a legképzettebb gyakorlati szakember sem jósolhatja előre, hogy ez az eljárásunk minden vonatkozásában előnyös lesz-e, sőt még azt sem, hogy az időleges előnyök tartósan éreztetik-e majd hatásukat?!

Önkéntelenül felvetődik tehát a kérdés, hogy észszerűen és céltudatosan cselekszünk-e akkor, midőn az erdőt folyton távolodni hagyjuk, azt kevésbé hozzáférhető vidékekre szorítjuk

vissza és nem gyakorlunk-e azzal durva erőszakot a természetén, mely erőszak szomorú következményeire már a világtörténelemben, de még a történelem előtti időkből számtalan példa utal, amennyiben hatalmas kulturnépek által lakott vidékek ma hasznavehetetlen, víztelen, kopár sivatagok, melyekben csak egyes romok tanuszkodnak még régi életről, jólétről, gazdagságról és népes városokról? Nincs emberi hatalom, mely ma a sivatagból virágzó tájat varázsolhatna és feloldaná azt az átkot, mely az emberi kapzsiság és oktalan durvaság nyomán az ottani vidékekre szakadt, ahol a jelenben is boldog élet lüktethetne akkor, ha messze földeken és hegyeken az erdőket ki nem irtják és megértik a természet örök igazságait, melyek az erdőből oly érthetően, oly szépen és oly meggyőzően beszélnek.

Az erdővel eltűnt a harmat, a pára, a termékenyítő felhő és eső, a forrás és az állandóan vigan csobogó patak, eltűnt az annyira óhajtott legeitő is, mert elpusztította a zápor, a jégeső, a felhőszakadás, a lava, a vízmosás és a vadpatak, mely órák alatt akkora víztömegeket zuditott a völgyekbe és a síkságra, melyeket azelőtt heteken és hónapokon át az erdők tárolták és melyek fokozatosan és bizonyos szabályszerűséggel jótékonyan áztathatták a talaj termő rétegét.

A vadpatak mozgósította a hegyoldalak feltalaját és kőgorgetegeket sziklatömbjeit, ezek pedig elborították a réteket, földeket, emberi lakásokat, műtárgyakat és közlekedési eszközöket egyaránt s így pusztaság maradt ott, ahonnan a víz leszaladt és ott is, ahol szennyes hullámai végighömpölyögtek. Az ember pedig ezzel elveszítvén létfenntartásának alapjait, ijedten elmenekült onnan, ahol a természet megbosszulta, hogy törvényeit meg nem értették.

Ezek pedig a víz és az erdő természetes rendjéről szólnak, melyet minden vonatkozásában magunkévá kell hogy tegyünk, ha Hazánk áldásait nemcsak a magunk, hanem a jövő nemzedékek számára is biztosítani akarjuk. Őselemnek nevezhetjük mindakettőt, mely egymást támogatja, istápolja, szabályozza, együttes hatásuk pedig mérsékli az összes szélsőségeket, melyekkel a különböző klimatikus jelenségek egyébként sújtjánának.

Mindezen alapigazságokat a magyar nemzet, mint kultúrtevéző régóta magáévá tette és igyekezett mindazokat a felada-

tokat sikeresen megoldani; melyeket a helyzet vizrajzi és erdőgazdasági szempontból parancsolt. Így kétséget nem tűrő módon felismerte a hegyvidék és az ország belsejét alkotó síkság között fennálló egymásrautaltságot. Ez szabott irányt az erre vonatkozó törvényes intézkedéseknek, ez képezte az államigazgatási szervezet alapját, eszerint igazodtak az erdőgazdasági és vízszabályozási országos munkálatok és ebből az alapból épült ki és fejlődött egész állami gazdaságunk. Mindazonáltal nálunk is érvényesült a világ kulturnépeinél általánosan jelentkező folyamat, hogy az erdő a kulturközpontoktól mindinkább távolodott, úgy, hogy a magyar nemzet most, midőn ellenségei őt az erdőségei $\frac{9}{10}$ -részétől megfosztották, kétszeresen súlyos, sőt egyenesen válságos és kétségbeejtő helyzet előtt áll. Az alföldi erdők az utolsó évtizedek alatt kiterjedésben állandóan veszítettek; az ország gazdasági szükségletét távolról sem képesek fedezni és közjóléti rendeltetésüknek épen csekély kiterjedésüknél fogva sem felelhetnek meg; az Alföldre hajló hegységek erdőségei pedig ellenséges kézre kerülvén, a régi országos erdőgazdasági és vizrajzi érdekek velük együtt egyfelől egy elvakult és teljesen elhibázott állampolitika, másfelől a félre nem ismerhető kapzsiság mellett a rosszakarat, a rosszindulat, a gyűlölet, a tudatlanság és tehetetlenség légkörének sorvasztó befolyása alatt állanak. Ellenségeink az egész hatalmas erdőgazdasági szervezetünket és gondosan kiépített állami be rendezésünket semmibe sem véve, helyzetünket úgy birálták el, mintha itt vadak laknának, kiknek otthonát a győzők öncéljaihoz mérten gyarmatszerűen fel lehet osztani. A szurony szüntette meg hirtelen és átmenet nélkül a magyarság évszázados, öntudatos munkáját és a kultúra helyébe a barbarizmust és a pusztulást ültette.

A francia költő szerint kitepték a testünkéből a szívet, hogy pusztuljon a magyar nép, a magyar nemzet, a magyar génusz, mert szállka az ántánt szemében!

Ily eljárással tényleg csak vadaknál lehet maradandó sikereket felmutatni.

Miként a képzettség nélküli tudatlanból nem válik kultur-ember azzal, ha a kultúra minden külső szimbólumával felruházzák, azonképen nem lehet a kulturembert belső értékeitől máról-

holnapra megfosztani s így ellenségeink is meddő játékot üznek a szilárd alapokon nyugvó évszázados társadalmi renddel, midőn oly feltevésből indulnak ki, hogy a magyar nemzetet a megejtett területablással meg lehet fosztani tudásától, hivatottságától, életrealóságától és szivéből ki lehet tépni azt az izzó szeretetet, melyel hazájának minden rögéhez egész mivoltával lelkesedve ragaszkodik.

Ebből a szeretetből az erdőhöz is fűződik egy jó nagy rész és ezt még fejlesztenünk kell, ha azt akarjuk, hogy régi országhatáraink ismét feltámadjanak és mindaz megvalósuljon, ami történelmi hivatásunkból kifolyólag kötelességünk.

Nem szenved tehát kétséget, hogy mint kulturtényező mindenképen elérkeztünk ahhoz a határyonalhoz, melyen társadalmunk figyelmét az erdő felé kell terelnünk és odahatnunk, hogy a hivatásos szakembereket az erdők fenntartásában és megmentésében, valamint az új erdők telepítésében minden erejével és rendelkezésre álló eszközzel, testtel és lélekkel támogassa, mert ez nemcsak az ország gazdagítását, annak termékenyebbé és egészségesebbé tételét jelenti s ezzel annak szépségét és életképességét is fokozza, hanem egyben hatalmas lendítő momentum az integer Magyarország mielőbbi helyreállítására iránti törekvés számára. Fel kell tehát ébresztenünk és minden erőnkkel propagálnunk kell az erdő és a fa iránti kultuszt.

Ezt a kultuszt nem a nagy, összefüggő erdőségeken és hegysegeken kell kezdenünk, hanem annál a fánál, mely lombátorával falvainkat és városainkat disziti, mely árnyékát a boldogult szeretteink sírhelyére veti és annál a fánál, mely a síkságon nyugvópontot nyújt a végtelenbe elkalandozó szemnek. Ennek a kultusznak tehát minden fát fel kell ölelnie, mely ebben a Hazában tenyészik, zöldül, virágzik, gyümölcsöt hoz és diszlik és ha mégis kivágjuk, ha kidől, vagy az elemek áldozatává lesz, törekvésünknek oda kell irányulni, hogy helyébe megértőbb és okszerűbb eljárással szebbet és jobbat telepítsünk vagy ültessünk; figyelmünket és gondoskodásunkat azonban arra kell fordítanunk, hogy a múlt gazdálkodásából eredő számtalan, átöröklött hibát jóvá kell tennünk, ki kell küszöbölnünk. A külterjesség, a rendezetlen birtok- és határviszonyok, a mulasztások, a tulkapások,

az okszerűtlen legeltetés, az elemi csapások, a szállítóeszközök hiánya, a vidéki és nagyvárosi köznépnél egyaránt sokhelyt jelentkező hanyagság, teljes tudatlanság, vagy rosszindulat, sőt rosszakarát oly eredményeket szültek, melyek a természetten ejtett durva erőszaknak minősíthetők s így komoly és súlyos kötelességünk, hogy mindezen hibákat odaadással, buzgósággal és megértő szeretettel vagy ha szükséges, akár szigorú megtorló intézkedésekkel is helyreépíttessük és jóvátegyük. Egyben ki kell küszöbölnünk mindazokat az akadályokat, melyek az okszerű erdőgazdaság útját állják és megghusítják azt, hogy az erdészeti tudomány elveit a gyakorlatban megvalósítsuk. Erről a háború által megváltozott viszonyoknak megfelelő új erdőtörvények fognak gondoskodni, de ezek sikeres végrehajtása és a gyakorlatba való átültetése a szakemberek hivatottságán kívül attól a megértéstől, támogatástól, rokonszenvtől, sőt szeretettől függ, melyben társadalmunk az erdők ügyét fogadja, magáévá teszi, felkarolja és állandóan istápolja.

Magasabb etikai szempontoknak, a tömeglélek megnyilvánulásainak kell tehát az erdők ügyének elbírálásánál érvényesülniök, olyan jelenségeknek, melyek a világ előtt kétségtelenné teszik, hogy ebben az országban csakis a magyarságtól kaphatja az erdő azt az éltető elemet és részesülhet abban a megértésben, mely állandó fenntartását, szakszerű gondozását és szépítését biztosítja. Nincs itt a magyaron kívül más tényező, mely ezeket a magasabb szempontokat érvényesíthetné és mely ezeknek biztosítására évszázados céltudatos, áldozatokban gazdag és mindenkor áldozatkész, lelkes munkával jogot és képességet megszerezve, ezen magasabb szempontokhoz feltétlenül megkívánt magasabb kultúrával is rendelkeznie. A modern erdőgazdaság áldásait ebben az országban magyar tudás, magyar szellem, magyar lélek, magyar szorgalom, magyar fegyelem, magyar becsület és magyar energia terjesztette a hatalmas szék- és fővárosunktól kezdve, a legelhagyottabb csendes kárpáti hegycsucsig és az adriai tengerpartig egyaránt. Amit az erdőgazdaság terén itt létrehoztunk és a minnek létet biztosítottunk, az a mi szellemi tőkénk, melyet, csak mi kamatoztathatunk az ország javára, s azt már ellenségeink is bekezdik látni, hogy *mint gazdasági egység Hazánk megbonthatlan és szétválaszthatlan*. Az erdő, a Haza és a munkánk iránti ragasz-

kodás és szeretet nem engedheti meg, hogy a trianoni békemű poklába belenyugodjunk és engedjünk mindent elszakítani, elragadni magunktól, mihez elődeink és a saját életünk verejtékes munkája és fáradtsága tapad, ami egyben további életünk és boldogulásunk alapja, amit megértünk, megbecsülünk és szeretünk, aminek szolgálatába egész tudásunkat, összes erőnket és cselekvőképességünket büszkén állítottuk és amit az idegen bitorlók csak kizsarolnának, kirabolnának és tönkretennének!

Ezt a tudatot kell a jelenkor társadalmában, de főleg a fiatal-ság körében terjesztenünk, ápolnunk és állandóan ébren tartanunk, de egyben arra kell törekednünk, hogy mielőbb általános meggyőződéssé vájjék, miszerint a mai társadalom a hanyatlástól és zülléstől csak akkor menekül meg, ha a fiatalságot az összes férfierényekkel felruhazza és visszavezeti a természethez.

És vajjon hol találjuk szárazföldünkön a természet eredetiségét és magasztosságát közvetlenebbül, sokoldalubban és szemléltetőbben, mint az erdőben?

A multon épült fel a jelen és ebből bontakozik ki a jövő. Ezt az örökké tartó folyamatot semmi élő alkotása a természetnek nem kíséri hűbben és tartósabban, mint az erdő, mely nyugodt és magasztos fenségével az emberi elmét a múlttól az örökkévalóság felé tereli. Ez a tény biztosította régen a kapcsolatot a természet és a vallás között és ez vonzza ma is az embert az erdő felé, mely oly fizikai és etikai hatásokat idéz elő mivoltunkban, amit más természetes környezet aligha képes létrehozni.

Miként minden fa az évgyűrűkben maga jegyzi fel élete történetét, úgy semmisem adja vissza hűbben, fenségesebben és elragadóbban a természet összes megnyilatkozásait, az egyes nap- és évszakok jellegét, mint az erdő, mely nemcsak maga él, hanem alatta, felette, körülötte él minden, aminek szárazföldünk felületén a levegő, a napsugár és annak melege, a légköri és talajnedvesség, valamint a különböző csapadék létet és fejlődést biztosít.

Nincsen nap és a napnak órája, melyben az erdő ne varázsolna más és más képet a szemlélő elé s nem fejezné ki a természet legkisebb mozdulatától a legrettenetesebb megrázkodtatásig mindent, amit e földön klímái és természeti jelenségekben, elemi kitörések-

ben, veszedelmekben és csapásokban tapasztalhatunk. Nincs tehát gazdagabb tárház természeti ismereteink bővítésére, de egyben a művészi és költői ihletek számára, mint az erdő, mely elménknek minduntalan újabb rugékonyságot, erőt és lelkes készséget kölcsönöz az emberiség legmagasztosabb céljai elérésére irányuló törekvésünkhöz.

De kérdezzük egyben a vadászt, a halászt, a turistát és a sportembert, hogy egyedül a mindenkori szórakozás iránti hajlam hajtja-e ki a természetbe és nem-e vonzza őt mindenkor leginkább az erdő, melynek éltető légkörében megedződik a teste, felfrissül a lelke, gondolatvilága megszabadul az életküzdelem salakjától és embertársaival megbékélve, térhet onnan vissza mindennapi munkájához.

Sok, sok ezerre megy fel továbbá azok száma, kik az erdő balsamos leheletében gyógyulást keresnek és találnak és ki tudná megmondani, hány emberi életet mentett meg az erdő a társadalom számára, hánynak engedi meg, hogy életük meghosszabbításával szerettei körében tovább időzve, tanuságot tegyenek azon csodás gyógyító erő mellett, melyet minden erdős vidék kiáraszt? Sem orvos, sem páciens nem mondhat le ezen gyógyító erőkről és még kevésbé azon számtalan gyógyforrásról, melyek az erdők titokzatos mélyében fakadva, testi szenvedéseink és bajaink megszüntetésére, vagy legalább enyhülésére kínálkoznak. Pedig ezen forrás legtöbbször erdő nélkül bizonyára hamar megfogyyna, sőt teljesen kiapadna.

Arra a jogos következtetésre jutunk tehát, hogy társadalmunk számtalan igaz és lelkes, de talán öntudatlan erdőbarátot is rejt magában, ma azonban még nem találtak egymásra, csak ötletszerűen, véletlenül érintkeznek, találkoznak és nem járulhatnak hozzá egyesült erővel a tömeglélek azon hatalmas megnyilvánulásához, mely pl. a német birodalomban az erdő általános és megértő szeretetében, a hozzáértéssel védett, ápoltt és gondozott tájakban külsőleg is mindenütt kifejezésre jut.

A társadalmunkban máris meglévő sok jóindulatot és rokonszenvet egyesítenünk kell, hogy fiatalságunknál a természeti érzék hatalmas kibontakozását elősegítsük, fejlesszük és biztosítsuk, mert enélkül a tudomány hiába hajtja a szelet, a vizierőt, a hőt, a

vizgőzt, a villanyerőt, a fényt és az ásványokban rejlő kincseket az emberiség szolgálatába.

Ha a természettől távolodunk, csak gyarapítjuk az ellene eddigelé elkövetett erőszakos és sokszor durva beavatkozásból fakadt hibákat és soha nem leszünk képesek Hazánkat oly mértékben fenntartani, gondozni és szépíteni, mint az iránta való hála és szent kötelesség azt szigorúan parancsolja.

A legszorosabb kapcsolatban kell a természettel és elsősorban az erdővel maradnunk, ha a közgazdaságunkban nélkülözhetetlen egyensúlyt biztosítani akarjuk. Ez a törekvés a leghatározottabban a köztudatba való és ezt kell a fiatalságba oltanunk, mert az erdőben, ha azt kiméletesen és helyesen gondoljuk, legjobban tiszteljük elődeink iránt érzett igaz kegyelettel a multat: ott a közjólét érdekeit kell gondos előrelátással, tudással, odaadással és megfontoltsággal a jelenben szolgálunk és ápolunk, mert a szebb, a jobb, a boldogabb jövő minden kétségen kívül az erdő kellő megértésétől, megbecsülésétől és az iránta táplált önzetlen szeretettől függ!



IRODALOM.

H. Karácsony Sándor: *Az Alföld fásításáról és erdősitéséről*, különös tekintettel a szikes vidékekre. Ily czimen Kisujszálláson 28 oldalra terjedő füzet jelent meg, amelyben a szerző az Alföld fásításának feladatait, jelentőségét és jelen ügyállását ismerteti. A nagy szakavatottsággal irt füzetke bizonyára számos hivatkozást, a jó ügynek!

Roth Gyula: *Gyógynövénygyűjtők naptára* Sopron, 1921. A dunántuli dombvidéken előforduló 52 gyógynövény jegyzéke, a gyűjtés idejének színes megjelölésével. Kapható Schwarz Károly könyvkereskedésében, Sopron, Várkerület 75. Ára 5 K.

